

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

компетенцій. Ключові компетентності й наскрізні вміння створюють «канву», яка є основою для успішної самореалізації учня – як особистості, громадянина і фахівця.

Література

1. Ярова О.Б. Мультимедійні засоби навчання іноземних мов // *Міжнародний форум «Мовна освіта шлях до євроінтеграції»*. Київ: Ленвіт, 2005. С. 224–225.
2. Огурцова О.Л. Навчання ділової англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів // *Іноземні мови*. 2006. № 4 С. 26–29.
3. Давиденко Ю.Є. Використання інформаційно-комунікативних технологій для мовної освіти // *Іноземні мови*. 2005. № 3 .С. 40–41.

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

В.Г. Скракленко,

вчитель математики,

ЗЗСО I-III ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»

Нерубайської сільської ради

Біляївського району Одеської області

Вступ. Підготовка вчителя в умовах модернізації освіти та інноваційних педагогічних технологій у сфері фундаментальної відкритої й безперервної освіти – це підготовка педагога відповідного рівня й профілю; конкурентоздатного на ринку праці; компетентної ЛЮДИНИ, яка вільно володіє своєю професією й орієнтується в суміжних галузях знань; здібної до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів; готової до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності.

У педагогічній літературі (С. Бондар, А. Маркова, О. Овчарук, Г.Скоробогатова, А. Хуторської, С. Шишов) правомірно визнається пріоритет компетентності як однієї з головних характеристик особистості майбутнього вчителя, поряд з гуманізмом, демократизмом, духовною культурою, комунікативністю, організаторським талантом. Компетентність означає не лише належну поінформованість у широкому колі питань, а й відповідний стиль педагогічної діяльності, що ґрунтується на знаннях і практичному досвіді. Вона

є необхідною ланкою постійного вдосконалення вже набутого інтелектуального й практичного досвіду; необхідним щаблем до пошуку ефективних шляхів підвищення педагогічної майстерності й досягнення самобутності особистості [1].

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури доводить існування різних точок зору на розуміння сутності професійно-педагогічної компетентності, яку інколи ототожнюють з педагогічною культурою, педагогічною освіченістю. Більшість дослідників розглядають професійно-педагогічну компетентність у двох аспектах: як мету освіти і професійної підготовки; як певний результативний стан, що характеризує рівень спеціаліста щодо реалізації особистих професійних повноважень.

Як свідчать численні педагогічні дослідження (В.І.Бондар, Л.В.Зиков, М.І.Жалдак, Л.М.Карамушка, В.І.Маслов, О.І.Пометун), професійно-педагогічна компетентність спеціаліста є більш широким формуванням і містить у собі взаємодоповнювальні елементи: інструментальні компоненти (знання, уміння, активність, самостійність, індивідуальність) та особистісні якості (тактовність, комунікабельність, доброзичливість, емоційна врівноваженість). Переважна більшість учених до структури педагогічної компетентності включає вміння й досвід професійної діяльності. Саме вони розкривають практичний бік роботи вчителя. В абсолютній більшості досліджень основою цього поняття були визначені знання, *які складають когнітивно-змістові аспекти діяльності*, розкривають теоретичні основи професійної підготовки вчителя [4].

Реалізація сучасної освітньої парадигми значною мірою залежить від учителя, якому притаманні духовність і висока мораль, інтелігентність, професійна компетентність, творче педагогічне мислення, гуманістична та гуманітарна спрямованість педагогічної діяльності. Його підготовка має здійснюватися на засадах фундаментальності, варіативності та альтернативності, гуманізації навчально-виховного процесу і гуманітаризації його змісту.

У педагогіці та психології вищої школи неперервно досліджується професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя як компетентного, здатного до саморозвитку; підготовка майбутнього вчителя до роботи в умовах реформування освіти; загальні принципи організації педагогічного процесу та основні напрями конструювання змісту психолого-педагогічної підготовки, що забезпечує формування вчителя-дослідника, який перебуває в постійному пошуку ефективних і раціональних методів навчання і виховання; формування творчої особистості майбутнього вчителя; організація професійного самовиховання майбутніх учителів. Натомість проблема формування

професійно-педагогічної компетентності вчителя в процесі впровадження педагогічних навчальних технологій в освітній простір ЗВО у наукових джерелах висвітлена недостатньо.

Виділимо головні особливості підготовки вчителя до впровадження педагогічних навчальних технологій в освітній простір ЗВО.

По-перше, методологічним підґрунтям інноваційних змін у методичній професійній підготовці є її спрямованість на компетентнісний підхід.

У професійній освіті перехід до компетентнісного підходу має стати новим концептуальним орієнтиром. На думку науковців і практиків, упровадження компетентнісного підходу означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, розгляд цього результату з позицій необхідності в суспільстві, забезпечення спроможності випускника ЗВО відповідати новим соціальним запитам, мати відповідний потенціал для практичного вирішення життєвих проблем, пошуку свого «Я» в професії, у соціальній структурі.

Крім того, реалізація компетентнісного підходу в змісті професійної освіти дозволяє формувати у випускників якості, необхідні для його інтегрування в широкий світовий соціокультурний простір.

Перспективність використання компетентнісного підходу полягає в тому, що він передбачає високу готовність *педагога* до успішної діяльності в різних сферах [2]. Структурними елементами процесу підготовки педагогів з компетентнісним підходом визнаються особисті компетенції – подолання проблем і стресів, толерантність, комунікативність, ініціативність, нестандартність, аргументованість і фахові компетенції.

Реалізація компетентнісного підходу передбачала не тільки накопичення у вчителів нормативно визначених знань, умінь і навичок, а й формування, розвиток здатності діяти мобільно, креативно, використовуючи передовий педагогічний досвід у процесі навчання.

Спираючись на виокремлені методологічні підходи, ми визначили певні функції, структуру та педагогічні навчальні технології для формування професійної компетентності майбутніх вчителів, що є визначальними у освітньому просторі. За умов їх врахування можна сподіватися на досягнення значних результатів.

Слід зазначити, що важливою складовою всіх рівнів розвитку професійної компетентності вчителів була самоосвіта. Не слід відкидати й консультування з боку викладачів, методистів закладів післядипломної освіти, а також з боку колег-вчителів.

Основні методологічні підходи до формування професійної компетентності вчителів у освітньому процесі ЗВО - системний, діяльнісний, особистісно-зорієнтований, акмеологічний та синергетичний, які сприяють розвитку ідеї неперервної професійної освіти на новому рівні.

Застосовуючи системний підхід, ми розглядали усі компоненти професійної діяльності майбутнього вчителя (професійно-змістовий, операційно-технологічний, професійно-особистісний, професійно-мотиваційний) у єдності закономірних взаємозв'язків, спираючись на загальну теорію керування складними динамічними системами [5].

Адже системний підхід мав багато переваг: він збільшував точність розв'язання проблем різного роду; сприяв отриманню більш якісних результатів; здійснював синтез результатів, отриманих з різних дисциплін [3].

Діяльнісний підхід у навчальній діяльності полягав у формуванні у майбутніх вчителів уміння діяти. Діяльність людини розглядалася в загальному значенні цього слова – як динамічна система взаємодії людини із зовнішнім середовищем, а також у вузькому, конкретному – як специфічна професійна, наукова, навчальна форма активності людини, у якій вона досягала свідомо поставлених цілей, що формувалися внаслідок виникнення певних потреб. Діяльність передбачала цілеспрямовану активність, яку спонукали або зовнішні обставини, або внутрішні мотиви особистості [2]. Діяльнісний підхід зумовив комплексне використання у освітньо-виховному процесі ЗВО інноваційних технологій навчання, перенесення акцентів на інтерактивні форми та методи навчання.

Реалізація особистісно зорієнтованого підходу у освітньо-виховному процесі ЗВО визначило організацію професійної діяльності майбутніх вчителів на засадах всебічного врахування їх індивідуальних потреб і можливостей, ставлення до них як до свідомих і відповідальних суб'єктів освітньо-виховної взаємодії. Сутнісною характеристикою особистісно зорієнтованого навчання було створення умов для індивідуальної самореалізації, розвитку особистісних якостей, формування ціннісного світогляду. Освітньо-виховний процес базувався на визнанні принципу педагогічної взаємодії, стимулюванні індивідуальної й колективної творчості [1].

Використання акмеологічних технологій в освіті передбачало створення в освітньо-виховному процесі ЗВО умов для комплексної активізації резервних можливостей особистості майбутніх педагогів. Це розвиток саморегуляції студентів (здатність людини керувати собою на основі сприйняття й усвідомлення актів своєї поведінки та психічних процесів), рефлексії (процес

самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів) та креативності (творчі здібності індивіда, що характеризувалися здатністю до продукування принципово нових ідей) [5].

Синергетична модель освіти, яку застосовували у становленні професійної компетентності вчителів на рівні взаємовідносин студентів і викладачів характеризувалася такими якостями: відкритістю освітнього процесу й змісту навчального матеріалу для інновацій, які могли запропонувати не лише викладачі, а й студенти; творчим характером навчання й виховання; переходом від переважної орієнтації на відтворювальні навчальні завдання до орієнтації на продуктивну теоретичну й практичну діяльність; рівноправними суб'єкт-суб'єктними взаємовідносинами викладача й студентів, спрямованими на розвиток й пізнання; дотриманням принципів індивідуального підходу до студентів зі спрямованістю освітньо-виховної роботи на їх самоосвіту, самовиховання, самореалізацію; звільнення викладача й студента від стереотипів і педагогічних догм у організації та змісті освітньо-виховного процесу [2].

Висновки. Перед сучасними навчальними закладами постає завдання навчити людину самостійно оволодівати новими знаннями та інформацією, навчити вчитися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. У XXI столітті отримання знань стає суттєвою рисою способу життя кожної людини. Ми висвітлили основні засади щодо становлення професійної компетентності вчителів у процесі професійної підготовки, поклавши в основу головний принцип освіти - гуманізацію, що постулює людину як вищу соціальну цінність, і гуманітаризацію, покликану формувати цілісну картину світу[1].

Література

1. Авраменко К.Б. Компетентність викладача вищої школи як важлива складова його професіоналізму. Професіоналізм викладача вищої школи: освітні технології. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Миколаїв: Вид-во "ІЛЮН", 2004. С. 124-128.

2. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи. Філософія освіти. Київ.: Майстер-клас, 2006. № 1(3). С. 6-12.

3. Балашова С. Навчально-рольова гра у формуванні дослідницьких умінь студентів//*Початкова школа*. 2005.№6. С.52-55.

4. Вакуленко В. Загальна характеристика акмеології як науки й сфери практичної діяльності: зб. наук. праць // *Вісник Інституту розвитку дитини*. 2010. Вип. 10. С. 43-49.

5.Глузман О. В. Базові компетентності: їхня сутність та значення у життєвому успіху// Гуманітарні науки. 2010. №1. С.7-11.

6.Євтух М. Б. Забезпечення якості вищої освіти - важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства. //Педагогіка і психологія. 2008. № 1 (58). С. 70-74.

ВИХОВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ.

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Алиєв Яшар.

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

***Анотація.** У статті розглядаються різні способи ефективної організації роботи по вихованню культури міжнаціонального спілкування учнів. Визначено, що формування міжетнічної толерантності можливо лише при організації полікультурної освіти, покликаної формувати терпимість, культуру міжнаціонального спілкування, діалог культур.*

***Ключові слова:** міжетнічна толерантність, виховання культури міжнаціонального спілкування, навчальна і позакласна робота.*

Формування міжнаціональної толерантності – тривалий і багатогранний процес, який пов'язаний з формуванням культури міжособистісних відносин. На побутовому рівні діти постійно вбирають, освоюють традиції і звичаї своїх сусідів, в школі вивчають історію інших народів, осягають спільність нашого соціально історичного розвитку. Діти накопичують досвід міжнаціонального спілкування в спільній діяльності, в повсякденних контактах. Це допомагає подолати почуття національної винятковості. Завдання педагогів– сформувати у школярів повагу до честі і гідності кожного народу та кожної людини,